

Mahir Ünsal Eriş

Türk Edebiyatı Roman

Tatil Kitabı

Mahir Ünsal Eriş, 1980'de Çanakkale'de doğdu. Arkeoloji ve tarih okudu. Hayatını çeviriler yaparak ve yazarak sürdürüyor. Gençlerbirliklidir; söylenişi bile güzel.

Kitapları: *Bangır Bangır Ferdi Çalıyor Evde...* (2012), *Olduğu Kadar Güzeldik* (2013) (60. Sait Faik Hikâye Armağanı), *Dünya Bu Kadar* (2015), *Benim Adım Feridun* (2016), *Öbürküiler* (2017), *Kara Yarısı* (2019), *Sarıyaz* (2019), *Diğerleri* (2020), *Gaip* (2022), *Acaip* (2023), *Babil Kulesi Kitabı* (2023), *30 Şahane Kelime* (2023) ve *Tatil Kitabı* (2024).

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Bangır Bangır Ferdi Çalıyor Evde...
Olduğu Kadar Güzeldik
Dünya Bu Kadar
Öbürküler
Kara Yarısı
Sarıyaz
Diğerleri
Gaip
Acaip

TATİL KİTABI

Yazan: Mahir Ünsal Eriş

Editör: Mustafa Çevikdoğan

Yayın hakları: © 2024 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Bu kitapta yazım kuralları konusunda yazarın isteklerine bağlı kalınmıştır.

1. baskı / Kasım 2024 / ISBN 978-625-6162-52-5

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Cüneyt Çomoğlu

Sayfa uygulama: Yasemin Çatal

Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnşaat San. ve Tic. A.Ş.

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.

Güven İş Merkezi, No: 6/13 Bağcılar - İSTANBUL

Tel. (212) 446 05 99

Sertifika No: 52729

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Tatil Kitabı

Mahir Ünsal Eriş

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

Burada bahsi geçen kurum, kuruluş, kişi, olay ve yerler gerçek değildir.
Birkaçı hariç.

*Bu kitabı hiçbir zaman okuyamayacak olan Zehra Türk'e,
devrim hayalinin güzel çocuklarına.*

Münevver'in duyduğu ilk ses bahçeye açılan demir kapının sabah serininde uzayan sokaklara doğru yankılanan gürültüsüydü. Uyku mahmurluğuna karışan korku ve şaşkınlık henüz tazeyken birileri kucağına aldı Münevver'i. Uykulu değil de uykusuz görünen, neşeli, sevinçli bir sürü insan çabuk çabuk hareketlerle arabanın etrafını sarmış, sanki günler öncesinden prova edilme-ye başlanmış gibi alışkın ve rahat, tüm işi paylaşmışlardı. Kimisi arabanın arka ve tepe bagajlarındaki valizleri indiriyor, kimisi küçük musluğundan termos olduğu anlaşılan plastik fiçinin kılıp kalmayacağını soruyor, bir başkası da ansızın bölünen uykusu hâlâ gözünün kenarında titreşen küçük kızı battaniyeye sarıp kucaklayarak içeri taşımaya çalışıyordu. Münevver bu insanları tanııyordu, bu telaşlı, bu sevinçli hallerine bir anlam veremiyordu. Gözü hep babasındaydı. Babası, yaz gecesinden kalma serinliğin güne dönerken daha da keskinleştiği şu anlarda karşı karşıya geldiği insanların bazısına sarılıyor, bazısının elini öpüp alına götürüyor, bazısıyla da yalnızca tokalaşıp gülümsüyordu. Mutlu görünüyordu. Annesi de öyle. O halde her şey yolunda olmalıydı. O halde günlerdir, belki aylardır hatta neredeyse doğduğu günden beri hemen her gün adı anılan o "memleket" denen şeye, masallar, destanlar, menkıbeler gibi anlatılıp duran o yere ulaşmış olmalıydılar.

Memleket, bahçe içinde, kırık dökük ama temiz ve tertipli, kireç boyalı, duvarlarına kızartmayla tüp gaz kokusu sinmiş tek katlı bir evdi. Anlatıla anlatıla bitirilemeyen, havasında ve suyun-

da bile nice kerametler, sihirler saklayan, babasının dinlediği tıngır mıngır türkölere, annesinin gözünden yaş döke döke ablasına yazdırdığı mektuplara sığmayan o yoksul ama mağrur, ezgin ama güneşli, güzel ama bahtsız memleket, karşılıklı iki divan iki de koltuktu. Uzun, hem de çok uzun bir yolculuğun sonunda varılan vatan toprağı, sayısı şuncacık evi güçbela dolduracak kadar olan birkaç güler yüzlü, sevinçli insandı. Çok, hem de çok sevinmişlerdi Münevver’i, annesini ve babasını gördüklerine bu insanlar. Münevver, şu kısacık hayatında, hiç kimsenin birini gördüğü için bu kadar sevindiğine şahit olmamıştı şimdiye kadar. Öyle ki, sevinçten yanakları allaşan bu insanların numara yaptıklarını bile düşündü bir an için.

Münevver’i gazete yığınlarıyla dolu bir sahanlıktan ve mutfaktan geçirdikten sonra iki divan ve iki koltuğun olduğu odaya getirip koydular, bir koltuğa oturtular üstünden battaniyesini almadan. Herkes ona bakıyor, yüzünün güzelliğinde, düğme gibi dudağında, saçının örgüsünde, çorabının fırfırında, daha doğduğu haberi dün gelmişken böyle büyüvermesinde övülecek, iltifat edilecek bir şey buluyordu. Saçını tek örgü toplamış, belliğini de sağ omzundan göğsüne doğru sallandırılmış olan kumral genç kadın, Münevver’in annesine seslenip, “Kız Emine Abla, Türkçe biliyor mu bu?” diye sordu. Gülüştüler. Babası karıştı söze, “Bilmez mi beya,” dedi, “özbeöz Türk çocuğu o!” Öyle mutluydular ki her şeye gülmek, durmadan bir bahane bulup gülüşmek istiyorlardı. Yine güldüler. O anda Münevver’in aklına Paşa geldi. Yugoslavya’da, babasına ısrar kıyamet aldırıldığı, geriye kalan iki günlük yolculukta arabanın arka koltuğunda kendine kalan küçücük yeri kafesiyle paylaştığı yeşil kuş. Yugoslav, “Konuşur bu, hem de öğretirsen her dilden konuşur,” diye anlatmıştı babasına yarım yamalak dilinin döndüğü çat pat Almancasıyla. Kitaplarda, mecmualarda ve filmlerde değil de gerçekte, dosdoğru hayatın içinde, insandan başka bir varlığın konuşabil-

mesi ihtimali büyülemişti Münevver'i. Alalım diye tutturmuştu. Babası da hem durumlar biraz hassas olduğundan hem de yolda ona yoldaşlık etsin diye kızının ısrarına dayanamayıp masmavi gözlü, sırtıkan Yugoslav'ın ballandırarak anlattığı kuşa yirmi mark ödemiş, kafesiyle birlikte alıp arka koltuğa, fıçıya benzeyen termosla hediyeliklerin durduğu çantanın hemen üstüne yerleştirmişti onu. Belgrad'dan çıkıp Bulgar sınırına varana kadar isim düşündüler bu şaşkın ve ürkmüş kuşa. Münevver'in önerdiği her Almanca isim için babası bir Türkçe karşılık buldu. Annesi film artistlerinden, şarkıcılardan, onların şarkı ve filmlerinden isimler söylüyordu. Bir türlü karar verilemedi. Bulgar'a girdikten yarım saat sonra Münevver uyuyakalınca minik kuş bir müddet daha isimsiz kaldı. Dimitrovgrad'dan çıkarken kızının uyandığını fark eden baba, "Paşa olsun!" deyince bu ad üçüne de tatlı geldi. Babası günlerdir direksiyon sallamaktan bitaptı ama Bulgar toprağında gazı kökledikçe neşe ve heyecanı da artıyordu. Yıllar sonra memleket diye diye ölüp bittiği ülkesine dönmenin sevinci, çalması diye sapından bileğine bağladığı tahta bavulu üstünde oturarak trenle gittiği gurbetten şimdi kendi arabasıyla dönmenin gururuna karışıkça baba biraz daha sevinçle, çocukça bir coşkuyla doluyordu. Bazen direksiyonu dümbelek gibi çalarak şarkılar, türküler söylüyor, bazen yolda gördüğü tabelalarla, yol kenarında yürüyen köylülerin kılıklarıyla, hayvanlarıyla eğlenerek yerli yersiz şakalar yapıyordu. Hele yollarda Türk kamyonlarına denk geldi mi uzun uzun kornaya basıyor, bağırarak selamlar veriyor, camdan sarkıtığı sol koluyla hepsine el sallıyordu.

Münevver, "Paşa nerede?" diye sorunca bir sessizlik oldu. Bu onun, bu dilin konuşulduğu ülkede, bu dilde kurduğu ilk cümleydi. Nağmesi hafiften Almancaya kaçsa da bu söyleyiş neşeli karşılayıcılar tarafından yoğun bir tezahürata layık görüldü. Yine gülüştüler. Haftalardır bahsi edilen Koca Hala olduğunu, babasının elini avuçlarının içine almış, odanın baş köşesinde, ayağının

tekini altına alarak oturduğundan anladığı yaşlıca kadın, “İçeride *duşo*,” dedi, “örttüm onu uyusun diye.” Koca Hala iyi biri olmaydı. Kuşların bile uykularını düşünen birinden kötülük gelmezdi. Orada içi ısındı halaya. Zaten gözleri de kuşun konuşabildiğini söyleyen satıcınınkilere benziyordu.

Mutfaktan içeri tabak tabak yemek taşıyan kadınlar gide gele günü iyice ağarttılar. Aslında varışı önceki sabah, en geç öğlen de bekliyorlardı. O yüzden ısıtılan börekler fırından çıkarıldıkları anki tadı vermeyecekler diye korktu kadınlar. Ama domatesler, biberler kütür kütür; reçeller, salçalar gani ganiydi. Kestane balı Çan’dan, yumurtalar Havdan’dan, peynirler ve kaymak Kaşıkçı-oba köyündendi. Kıрма zeytinin yeşil sırtında parlayan yağ göz kamaştırıyordu. Alüminyum tavaya kıpkırmızı yağını salmış Yanturalı sucuğuna banılsın diye Şazika komşu iki gündür somun somun ekmek çıkarıyordu bahçesindeki toprak fırından.

Wiesbaden’dan yola koyulurken arabaya doldurulan gözlemler, haşlanmış yumurta ve kuru köfteler ikinci günün sabahında tükenince kalan yol boyu bisküvi ve kabak çekirdekli galeta yiyip vişne suyu içmekten mideleri büzüşmüş, yorgunluksa iştahlarını temelli kesmişti. Önce bir nazlandılar sofraya. Sonra Koca Hala hepsini ellerinden çekelediği gibi dizdi tepsinin etrafına. İki bin dört yüz kilometrenin yorgunları, sevinçten yanakları ala boyalı karşılayıcılarının bakışları arasında çöktüler memleket toprağının ilk sofrasına.

Peynirler kokuyordu Münevver’e göre. Ekşi ve çok tuzluydular hem. Ekmeğin dilimleri ele sığmayacak kadar büyük, ısırılmayacak kadar kalındı. Sapsarı tereyağı erimeye başladığında terli bir hayvan gibi görünmüştü gözüne. Yumurtaya zaten el sürmezdi, onun için getirilen sütte de bir parmak kaymak vardı, midesi bulanmıştı. Ama sucuğu sevmişti. Almanya’dan bildiği bir şeylere benzetmiş ama şimdi uyku sersemi ne olduğunu tam çıkaramamıştı. Yine de herhalde o şeyden daha lezzetliydi. Babasının

“Memleket, bahçe içinde, kırık dökük ama temiz ve tertipli, kireç boyalı, duvarlarına kızartmayla tüp gaz kokusu sinmiş tek katlı bir evdi... Uzun hem de çok uzun bir yolculuğun sonunda varılan vatan toprağı, sayısı şuncacık evi güçbela dolduracak kadar olan birkaç güler yüzlü, sevinçli insandı.”

Mahir Ünsal Eriş ta ilk öykülerinden bildiğimiz şehirlere, tanıdığımız insanlara geri dönüyor, başka bir ifadeyle, gurbetten kendi topraklarına... 1980 yazında Almanya’dan “memleket”e gelen bir gurbetçi ailesinin küçük kızı Münevver’in dolu dolu yaz tatilini anlatıyor *Tatil Kitabı*’nda.

Türkiye’de gurbetçi de olsanız, turist de olsanız, geçiyorken buraya şöyle bir uğrasanız da almanız gereken dersler, geçmeniz gereken sınavlar var. Minik Münevver, yabancı bir şehirde, yabancı ama canına katarcasına içten insanların arasında geçirdiğı yaz tatilinde elinden düşürmediğı “tatil kitabı”yla işte bu memleket sınavına hazırlanıyor.

Mahir Ünsal Eriş’in samimi üslubuyla yer yer gülümseten, yer yer iç sızlatan bir çocukluk hikâyesi *Tatil Kitabı*. Geçmiş zamanların sokağını, mahallesini, insanını özleyenlere o zamanlardan hoş bir hediye.

